

ΚΛΙΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ**ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΕΓΚΥΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ****A-B. Ρήγα¹, Μ. Κριεκούκη²****ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

Σκοπός: Σε αυτή τη μελέτη γίνεται μια προσπάθεια διερεύνησης της σχέσης που υφίσταται μεταξύ των χρωμάτων και των κοινωνικών αναπαραστάσεων των Ελληνίδων εγκύων για τη μητρότητα.

Υλικό και Μέθοδος : Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με τη βοήθεια ερωτηματολογίων που δόθηκαν σε δείγμα 131 εγκύων γυναικών από δύο Μαιευτήρια της Αθήνας, τη Γενική Μαιευτική /Γυναικολογική και Παιδιατρική Κλινική «ΜΗΤΕΡΑ» σε συνεργασία με το τμήμα Ψυχικής Υγείας - Ψυχολογικής Υποστήριξης του «ΜΗΤΕΡΑ» και τη Μαιευτική Κλινική «Έλενα Βενιζέλου». Η έρευνα διεξήχθη στο τμήμα Γυναικολογικών υπερήχων (υπέρηχοι 4D) και των δύο παραπάνω αναφερόμενων Μαιευτηρίων. Η έρευνα διεξήχθη από 28.7.06 μέχρι 12.2.08.

Αποτελέσματα: Οι «χρωματικές» επιλογές του δείγματος αντανακλούν τις κοινωνικές αναπαραστάσεις των Ελληνίδων εγκύων για τη μητρότητα και τα συναισθήματά τους κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης.

Όροι ευρετηρίου: κοινωνικές αναπαραστάσεις, εγκυμοσύνη, μητρότητα, χρώμα, συναισθήματα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μητρότητα δεν είναι μόνο η ολοκληρωμένη έκφραση της γυναίκας αλλά η γυναίκα εκφράζει την οντότητα της μέσα από τη μητρική της λειτουργία. Η Simon de Beauvoir αναφέρει για το παρελθόν ότι «η θέση, όπως τη διαμόρφωσε η κοινωνία, την κρατά σε μια μόνιμη κατάσταση κατωτερότητας η οποία επιδρά πάνω στις δυνατότητες της για πραγμάτωση...». Ωστόσο, η σύγχρονη αντίληψη αναγνωρίζει ότι η γέννηση και η ανατροφή των παιδιών δεν είναι ο μοναδικός προορισμός της γυναίκας. Δίνει αξία στη γυναικεία προσωπικότητα και αναγνωρίζει την ισότιμη συμβολή της με τον άνδρα σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Για ένα μεγάλο ποσοστό γυναικών, η μητρότητα είναι μέρος της γυναικείας τους φύσης. Η δημιουργία σπιτικού και η ανατροφή των παιδιών είναι δύο από τους βασικότερους σκοπούς στη ζωή μίας γυναίκας. Πολλές γυναίκες κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, νιώθουν το αίσθημα της ικανοποιημένης φιλοδοξίας (να γίνουμε μητέρες) και αισθάνονται ασφαλείς διότι η εγκυμοσύνη είναι η απόδειξη της κοινωνικής τους αξίας. Δηλαδή, μια γέννηση συνεπάγεται την απόλαυση του να είσαι μητέρα. Επίσης, πολλές γυναίκες θεωρούν τον ερχομό ενός παιδιού ως δώρο από τον αγαπημένο τους. Πράγματι, ένα παιδί ολοκληρώνει μια σχέση και δίνει την αίσθηση της ολοκληρωμένης ενότητας ενός ζευγαριού. Αναμφίβολα, πολλές νέες μητέρες νιώθουν τη σχέση με το μωρό τους ως μια απόλυτα προνομιούχα σχέση που με τίποτα δεν μπορεί να αντικατασταθεί.

Ως κοινωνικές αναπαραστάσεις ο Moscovici επανειλημμένα έχει ορίσει στις τελευταίες του ομιλίες ότι είναι «εσωτερικά διανοητικά σχήματα και προκατασκευασμένες ιδέες, σκέψεις, κρίσεις, φορτισμένες με συναισθήματα, μέσω δε αυτών των σχημάτων του νου οι άνθρωποι προσπαθούν να κατανοήσουν, να αντιληφθούν και να αξιολογήσουν συμπεριφορές, αξίες, πράξεις και ιδεολογίες» (Ρήγα, 2004, Κοινωνικές Αναπαραστάσεις και Ψυχοκοινωνική Ταυτότητα, σελ. 11).

Κάθε χρώμα επηρεάζει τη διάθεση μας, αποκαλύπτει μέρος του χαρακτήρα μας που πηγάζει από το βαθύτερο κομμάτι του εαυτού μας και διαμορφώνει ανάλογα την ποιότητα της ζωής μας. Είναι ευρέως γνωστό ότι το κάθε χρώμα έχει τη δική του δόνηση και εκφράζει διαφορετικά συναισθήματα. Κάθε χρώμα φορτίζει το άτομο με ενέργεια και το βοηθά να ανακτήσει την ισορροπία και την ψυχική του γαλήνη.

Αφού τα χρώματα σε ένα μεγάλο ποσοστό καθορίζουν τη διάθεσή μας, αποτελούν ένα από τα βασικότερα στοιχεία της καθημερινότητάς μας. Από το χρώμα του σπιτιού ενός ανθρώπου, του χώρου εργασίας, του αυτοκινήτου, των ρούχων του μέχρι και τις προτιμήσεις του σε έπιπλα και αντικείμενα που χρησιμοποιεί κάθε μέρα, μπορούν να

συναχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για το χαρακτήρα και τη συμπεριφορά του.

Σχετικά με τους συμβολισμούς των χρωμάτων πάντως υπάρχουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα σε πολιτισμούς. Έτσι, το κόκκινο στην Κίνα είναι σύμβολο του εορτασμού και της τύχης. Στην Ινδία, συμβολίζει την αγνότητα, σε δυτικούς πολιτισμούς συμβολίζει τα Χριστούγεννα, την αγάπη αλλά και τον κίνδυνο, ενώ σε ανατολικούς πολιτισμούς συνδέεται με τη χαρά. Το κίτρινο στην Ασία σημαίνει επιβλητικότητα, ενώ στη Δύση αναφέρεται στη χαρά. Στην Κίνα το μπλε είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την αθανασία ενώ στην Ευρώπη το ίδιο χρώμα συμβολίζει την προσοσία και την ελευθερία. Στην Κίνα το πράσινο χρώμα έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Λέγεται ότι όταν ένας άνδρας φοράει πράσινο καπέλο, τότε η γυναίκα του λείπει ψέματα. Σε κάποιες τροπικές χώρες το πράσινο συνδέεται με τον κίνδυνο, ενώ σε δυτικούς συμβολίζει την ασφάλεια του περιβάλλοντος. Πολλές διαφορές υπάρχουν στους πολιτισμούς για το άσπρο. Σε ανατολικούς πολιτισμούς όπως στην Ιαπωνία συμβολίζει το θάνατο, ενώ στους δυτικούς την αγνότητα και χρησιμοποιείται σε γάμους (Lüscher, Χρωμοτέστ).

Οι γιατροί και οι ψυχολόγοι συμφωνούν πως οτιδήποτε μπορεί επηρεάσει την ψυχολογία και τον νου ενός ανθρώπου, μπορεί να επηρεάσει και τη φυσική του κατάσταση. Υπάρχει μια πλειονότητα πειραμάτων που έχουν διεξαχθεί σχετικά με το τι επιρροή έχουν τα χρώματα στον άνθρωπο. Έχει παρατηρηθεί ότι οι άνθρωποι που περιβάλλονται συνέχεια από ζωηρά και φωτεινά χρώματα, χαίρουν καλύτερης φυσικής κατάστασης και ψυχικής ηρεμίας από εκείνους που περιβάλλονται από σκούρα και μουντά χρώματα. Πειράματα σε επαγγελματικούς χώρους έχουν αποδείξει ότι οι εργαζόμενοι αποδίδουν καλύτερα σε ένα φωτεινό χώρο με ευχάριστα χρώματα, παρά σε ένα σκοτεινό με μουντά χρώματα. Στο ίδιο πείραμα, έχει αποδειχθεί ότι οι επαγγελματικές σχέσεις και η διάθεση των εργαζομένων είναι καλύτερη στην πρώτη περίπτωση και καθόλου καλή στη δεύτερη (Sauders B., Brakel J., 1997).

Έχει παρατηρηθεί επίσης ότι ο άνθρωπος επιλέγει να διακοσμήσει το χώρο του με τα χρώματα που εναρμονίζονται τέλεια στην κατάστασή του. Για παράδειγμα, ένας άνθρωπος που πάσχει από κατάθλιψη θα προτιμήσει τα σκούρα χρώματα, ενώ παρατηρείται στα παιδιά (που σε γενικές γραμμές είναι χαρούμενα και υγιή) και στους ευτυχημένους ανθρώπους, η προτίμησή τους στα ζωηρά και φωτεινά χρώματα. Είναι ευρέως διαδεδομένη η μέθοδος των παιδοψυχολόγων που δίνουν στα παιδιά να ζωγραφίσουν και στη συνέχεια μελετούν τα χρώματα που έχει επιλέξει το παιδί για να ζωγραφίσει. Μια άλλη παρατήρηση είναι ότι μερικές φορές ο άνθρωπος ενστικτωδώς επιλέγει τα χρώματα που έχει ανάγκη. Παρατηρείται, δηλαδή για παράδειγμα ότι ένας άνθρωπος που πάσχει από ημικρανίες ή/και από έντονες συναισθηματικές εξάρσεις, προτιμά το γαλάζιο χρώμα. Το γαλάζιο είναι ένα χρώμα που ηρεμεί και ο άνθρωπος που έχει την ανάγκη του, ασυναίσθητα το προτιμά.

ΣΚΟΠΟΣ

Σε αυτήν τη μελέτη γίνεται μια προσπάθεια διερεύνησης των κοινωνικών αναπαραστάσεων της εγκύου και των συναισθημάτων της σχετικά με το μελλοντικό παιδί και τη σχέση της με αυτό κατά την προγεννητική περίοδο.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

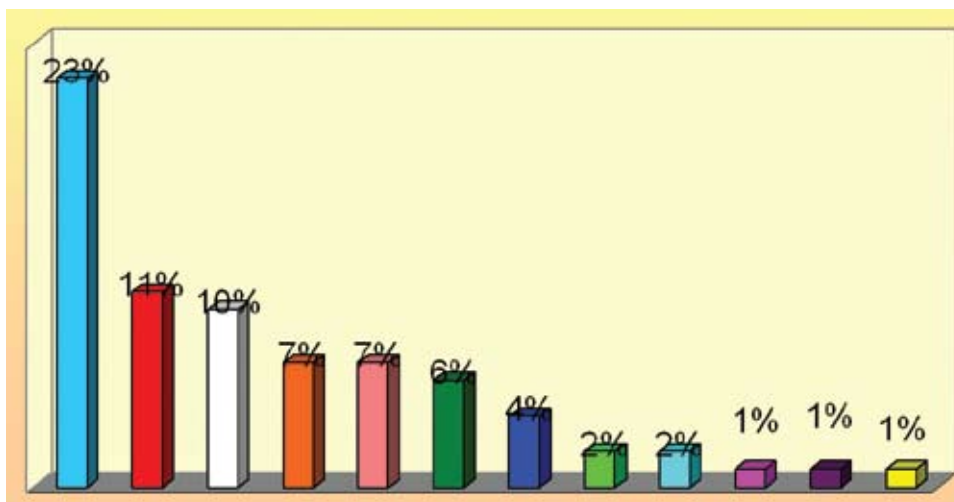
Στην παραπάνω προσπάθεια, το κύριο ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο με ανοικτές και κλειστές ερωτήσεις. Οι κλειστές ερωτήσεις αναλύθηκαν με στατιστική ανάλυση SPSS ενώ οι ανοικτές με την ερμηνεία των χρωμάτων σύμφωνα με τις θεωρητικές απόψεις του Lüscher. Επίσης, διερευνήθηκε και η σχέση που υφίσταται ανάμεσα στα χρώματα και την μητρότητα.

Συγκεκριμένα, τέθηκε στο δείγμα των 131 εγκύων το εξής ερώτημα: «Με ποιο χρώμα θα αποτυπώνατε την αύρα του μελλοντικού παιδιού σας;». Η συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονταν σε αυτές που χαρακτηρίζονται ως ανοικτού τύπου, καθώς δε δόθηκε στο δείγμα μια συγκεκριμένη λίστα χρωμάτων από όπου θα έπρεπε να επιλέξουν. Οι ερωτώμενες γυναίκες επέλεξαν αυτοβούλως το χρώμα που θεωρούσαν ότι αντιπροσώπευε το παιδί που κυφορούσαν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, έγκυες περιέλαβαν στην απάντησή τους παραπάνω από ένα χρώμα, γεγονός που έχει μεγάλη σημασία και θα αναλυθεί παρακάτω.

Θέτοντας το συγκεκριμένο ερώτημα, στόχος της ερευνητικής ομάδας ήταν να διερευνηθεί τόσο η διάθεση της εγκύου όσο και οι σκέψεις της, τα όνειρά της για το παιδί που θα φέρει στον κόσμο. Καθώς είναι ευρέως γνωστό κάθε χρώμα έχει ξεχωριστό ρόλο, σηματοδοτεί διαφορετικά συναισθήματα και καταδεικνύει έναν διαφορετικό «τύπο» ανθρώπου. Αν και το ερώτημα αφορούσε το χρώμα σε σχέση με το έμβρυο, ωστόσο ταυτόχρονα οι έγκυες με την επιλογή του χρώματος «ομολογούσαν» και τα δικά τους συναισθήματα. Αυτό στοιχειοθετείται από το γεγονός ότι εμπειρίες και συναισθήματα της εγκύου «καθρεφτίζονται» στις αναπαραστάσεις που έχει για το έμβρυο, καθώς μέλλουσα μητέρα και μελλοντικό αποτελούν μια ενιαία ενότητα για εννέα ολόκληρους μήνες.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε αυτό το σημείο, κρίνεται αναγκαίο να αναφερθούν συνοπτικά τα κοινωνικά– δημογραφικά στοιχεία των υποκειμέ-

Διάγραμμα 1. Με ποιο χρώμα θα αποτυπώνετε την αύρα του παιδιού σας;

νων της έρευνας. Η μέση ηλικία του δείγματος είναι 26-30 ετών (41%) και έχουν ελληνική εθνικότητα (97%). Επίσης, η πλειοψηφία του δείγματος είναι κάτοικοι μεγαλούπολης (67%) και είναι απόφοιτοι λυκείου (37%). Τέλος, τα περισσότερα υποκειμένα μένουν κοντά στην κατοικία των γονιών τους (62%) και είναι παντρεμένες, έχουν σύζυγο (99%).

Σχετικά με την ερώτηση «με ποιο χρώμα θα αποτυπώνετε την αύρα του παιδιού σου;» καταγράφηκαν οι απαντήσεις ως εξής: 17 έγκυοι (13%) δεν απάντησαν καθόλου στη συγκεκριμένη ερώτηση, 30 έγκυοι (23%) υπέδειξαν το γαλάζιο, 16 έγκυοι (12%) υπέδειξαν παραπάνω από ένα χρώμα (δύο ή τρία), 14 έγκυοι (11%) υπέδειξαν το κόκκινο, 13 έγκυοι (10%) υπέδειξαν το λευκό, 9 έγκυοι (7%) υπέδειξαν το ροζ, 8 έγκυοι (6%) υπέδειξαν το πράσινο, 6 έγκυοι (4%) υπέδειξαν το μπλε, 3 έγκυοι (περίπου 2%) υπέδειξαν το λαχανί, ομοίως 3 έγκυοι (περίπου 2%) υπέδειξαν το τιρκουάζ, 1 έγκυος (περίπου 1%) υπέδειξε το μοβ και ομοίως 1 έγκυος το κίτρινο. 2 έγκυες (1,5%) υπέδειξαν το φούξια (βλέπε διάγραμμα 1).

Η προαναφερόμενη ποσοτική ανάλυση των απαντήσεων του δείγματος των υποκειμένων σχετικά με τη «χρωματική» αναπαράσταση του παιδιού που θα φέρουν στον κόσμο είναι πολύ σημαντική. Μέσω αυτής καθίσταται δυνατό να προσδιορισθούν τα χρώματα που αντιπροσωπεύουν τις έγκυες. Τα χρώματα αυτά αντανακλούν τα συναισθήματα τους αλλά και τα χαρακτηριστικά που επιθυμούν να διαθέτει η προσωπικότητα του μελλογέννητου.

Το πρώτο ποσοστό που αξίζει να σχολιαστεί αναφέρεται στις εγκύους που αρνήθηκαν να απαντήσουν στην ερώτηση που τους τέθηκε από την ερευνητική ομάδα «με ποιο χρώμα θα αποτυπώνετε την αύρα του παιδιού σας;», δηλαδή στις 17 εγκύους του δείγματος (13%). Υποθέτουμε ότι αυτό έγινε για δυο λόγους. Πρώτον, οι συγκεκριμένες έγκυοι βρίσκονταν στους πρώτους μήνες της εγκυμοσύνης, με αποτέλεσμα να μην έχουν διαμορφώσει ακόμα την κοινωνική τους αναπαράσταση για το παιδί που κυοφορούσαν. Δεύτερον, η άρνηση της συγκεκριμένης ερώτησης πιθανά ν' αντικατοπτρίζει την αμφιθυμική στάση της μέλλουσας μητέρας. Όπως έχει αποδειχθεί, η έγκυος μπορεί να διακατέχεται ορισμένες φορές από θετικά συναισθήματα (χαρά, αισιοδοξία) ενώ κάποιες άλλες από αρνητικά (λύπη, άγχος, απαισιοδοξία). Επομένως, δεν επιλέγει χρώμα αφού «κατακλύζεται» από αντικρουόμενα συναισθήματα και φυσικά δεν εκφράζεται συμβολικά με χρώματα. Η αμφιθυμία δηλαδή της εγκύου συμβαίνει να αποτελεί τροχοπέδη για την ίδια προκειμένου να «πλάσει» στη φαντασία της την αύρα του παιδιού της μέσω των χρωμάτων (Ρήγα, 1991).

Καταγράφηκε επίσης ένα ποσοστό 12% (16 έγκυοι) οι οποίες προέβησαν στην ακριβώς αντίθετη ενέργεια από αυτή που μόλις αναφέρθηκε. Το τμήμα αυτό του δείγματος όχι μόνο απάντησε το ερώτημα αλλά υπέδειξε δύο ή περισσότερα χρώματα της αρεσκείας της.

Στη συνέχεια τριάντα (30) γυναίκες από τις ερωτηθείσες (23%) επέλεξαν το γαλάζιο χρώμα. Σύμφωνα με τις απόψεις του Lüscher, το γαλάζιο σηματοδοτεί την αλήθεια, την ηρεμία, την ελπίδα, την αγνότητα, τα υγιή συναισθήματα, τη σοφία. Σύμφωνα με τις κοινωνικές αντιλήψεις που έχουν διαμορφωθεί, το αρσενικό και θηλυκό συμβολίζονται αντίστοιχα με το γαλάζιο και το ροζ (π.χ. βάφουν γαλάζιο το δωμάτιο του βρέφους σε περίπτωση που είναι αγόρι ή ροζ όταν είναι κορίτσι). Προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι ο προαναφερθείς λόγος δεν ευσταθεί στην περίπτωση μας καθώς σύμφωνα με τη θεωρία των χρωμάτων του Lüscher, το γαλάζιο αντιστοιχεί με το θηλυκό στοιχείο και τη θηλυκότητα (Χρωμοτέστ, σελ. 67). Μια έγκυος χαρακτηριστικά δήλωσε στην ερευνητική ομάδα «επιλέγω το γαλάζιο αν και θέλω οπωσδήποτε κοριτσάκι» - η δήλωση αυτού του υποκειμένου της έρευνας επιβεβαιώνει τη χρωματική θεωρία.

Σύμφωνα δε με τα στοιχεία που εγγράφονται στην ανάλυση του εν λόγω τεστ για το γαλάζιο χρώμα, οι έγκυοι αισθάνονται ήρεμες, αισιόδοξες, ενώ διακατέχονται από υγιή συναισθήματα. Είναι άτομα που εκτιμούν την πιστή φιλία και τη μετρημένη ζωή και φαντάζονται ότι ο χαρακτήρας του παιδιού που θα φέρουν στον κόσμο θα εμπεριέχει τα παραπάνω στοιχεία. Επίσης επιθυμούν να γεννήσουν ένα παιδί μεγαλόψυχο, που να δίνει μεγάλη σημασία στην ευσέβεια, να αγαπά τη γνώση, να έχει σταθερότητα στη ζωή του και να είναι αισιόδοξο. Αν δε, γεννήσουν αγόρι, θέλουν να διακατέχεται από ένα αίσθημα προστασίας προς το κοινωνικό και οικογενειακό του περιβάλλον.

Παρατηρείται ακόμα ότι 14 έγκυοι υπέδειξαν το κόκκινο χρώμα (11%). Οι γυναίκες αυτές εμφανίζονται δραστήριες, γεμάτες ενεργητικότητα, αυθόρμητες και ευτυχιωμένες και διαθέτουν σε μεγάλο βαθμό ενδιαφέρον για τη ζωή, ενώ η απόκτηση γνώσης συνιστά πρόκληση για αυτές. Επιπλέον, λατρεύουν την επικοινωνία, την εξωστρέφεια, την εμπύχωση, την κίνηση και την εκτόνωση. Φαντάζονται ότι το παιδί τους θα φέρει όλα τα παραπάνω στοιχεία καθώς και κάποια ακόμα. Το κόκκινο είναι η «επιβολή της βούλησης» ή η «δύναμη της βούλησης» (Χρωμοτέστ, σελ. 73). Επιθυμούν το παιδί τους να διαθέτει ορμή για επίτευξη σκοπών και για επιτυχίες, έντονο πόθο για οτιδήποτε προσφέρει ένταση ζωής και ολοκλήρωση εμπειρίας. Θέλουν να μεταδώσουν στοιχεία του χαρακτήρα τους στο παιδί ώστε να έχει ροπή προς τη δράση, τα αθλήματα, τον αγώνα, το συναγωνισμό.

Δεκατρείς έγκυοι (10%) υπέδειξαν βασικά χρώματα λευκό/άσπρο. Οι γυναίκες αυτές έχουν ως βασικά γνωρίσματα του χαρακτήρα (και είναι αυτά που θέλουν να μεταδώσουν στο παιδί τους): την απλότητα, την τελειότητα, την αθωότητα, την τιμότητα, το φως, την πνευματική εξουσία και την ειλικρίνεια. Ο M. Lüscher αναφέρει ότι το λευκό συμβολίζει το θετικό εαυτό που τον παρομοιάζει σαν μια καθαρή σελίδα όπου πρόκειται να γραφτεί η ιστορία του (Χρωμοτέστ, σελ. 83). Οι συγκεκριμένες έγκυοι ονειροπολούν ένα παιδί χαρούμενο, αισιόδοξο, ένα παιδί που θα προστατεύεται από τις αρνητικές επιδράσεις, δε θα παραιτείται εύκολα από την προσπάθεια που κάνει, θα αναγνωρίζει τα ελαττώματά του και θα προσπαθεί να τα διορθώσει.

Εννέα υποκείμενα της έρευνας (7%) επέλεξαν το πορτοκαλί και άλλες τόσες το ροζ. Αναφορικά με το πορτοκαλί, το συγκεκριμένο μέρος του δείγματος διακρίνεται για τις ιδέες και τη φαντασία που διαθέτει. Έχουν ως σύμβολο την πολυτέλεια, τη λαμπρότητα και την ευτυχία. Είναι άτομα δημιουργικά, με τρομερή ενεργητικότητα και φιλοδοξία. Οι συγκεκριμένες έγκυοι ονειρεύονται ένα παιδί που θα έχει ως γνωρίσματα την κοινωνικότητα, το δυναμισμό, την υπερφάνεια και την ανεξαρτησία. Θέλουν να χαρακτηρίζεται από διάθεση για νέες εμπειρίες και ωριμότητα συναισθημάτων. Αναφορικά με το ροζ, οι έγκυοι χαρακτηρίζονται από θηλυκότητα, παιδικότητα και τρυφερότητα. Αυτά τα στοιχεία επιθυμούν να τα μεταδώσουν στο μελλοντικό παιδί. Επιθυμούν ένα παιδί αθώο που να εκφράζει συναισθήματα τρυφερότητας και αγάπης. Οι συγκεκριμένες απαντήσεις αποδείχθηκε στην παρούσα έρευνα ότι σχετίζονται θετικά με τις απαντήσεις που αφορούσαν το φύλο του παιδιού. Γυναίκες που κυφορούσαν κορίτσι ή που επιθυμούσαν να κυφορούν κορίτσι υπέδειξαν ως χρώμα το ροζ.

Οκτώ από τις 131 εγκύους επέλεξαν ως χρώμα το πράσινο (6%). Το πράσινο αντιπροσωπεύει τη μητρότητα και τη γονιμότητα σύμφωνα με τον M. Lüscher (Χρωμοτέστ, σελ. 67). Γυναίκες που επέλεξαν το συγκεκριμένο χρώμα φαίνεται να έχουν νιώσει και αναπτύξει το συναίσθημα της μητρότητας και να έχουν εισέλθει ομαλά στο ρόλο της μέλλουσας μητέρας. Οι έγκυοι που το επέλεξαν φανερώνουν τις παρακάτω πτυχές της προσωπικότητας τους: άτομα που διακρίνονται για την ελπίδα, τη χαρά, την ανάπτυξη, την ωριμότητα, την αρμονία και τη νέα ζωή (M. Lüscher, Χρωμοτέστ, σελ. 67). Διαθέτουν τη διάθεση να συμβουλευθούν τους άλλους για θέματα ηθικής ενώ έχουν διάθεση για απόκτηση χρήματος και αγάπης. Τα προαναφερθέντα στοιχεία της προσωπικότητάς τους σκοπεύουν να τα εμψυχήσουν και στη νέα ζωή που κυφορούν. Ονειρό τους είναι να γεννήσουν ένα παιδί που να δείχνει αφοσίωση στην οικογενειακή ζωή, θα διακατέχεται από εγκαρτέρηση, επιμονή και ισχυρή βούληση. Επιθυμούν το παιδί τους να ηθικολογεί και να παρακινεί τους άλλους, αφού σύμφωνα με τον Max Lüscher, όποιος εκλέγει το πράσινο επιθυμεί να υπερισχύει η γνώμη του και να δικαιώνεται σαν αντιπρόσωπος βασικών και αναλλοίωτων αρχών (M. Lüscher, Χρωμοτέστ, σελ. 71). Με άλλα λόγια τα υποκείμενα στοχεύουν σε ένα τέκνο που θα διαθέτει συνέπεια γνώμης, συνεχή αυτογνωσία και θα τοποθετεί πολύ ψηλά το «Εγώ» σε όλες τις μορφές κατοχής και αυτοκατάφασης αφού η κατοχή θεωρείται ότι αυξάνει και την ανασφάλεια και την αυτοεκτίμηση.

Έξι περιπτώσεις απήγησαν ότι το χρώμα που αντιπροσωπεύει την αύρα του παιδιού τους είναι το μπλε (4%). Το συγκεκριμένο γεγονός καταδεικνύει ότι οι έγκυοι χαρακτηρίζονται από εσωτερική δύναμη, πνευματικότητα, αίσθηση δικαιοσύνης, ειλικρίνεια, αφοσίωση, νοσταλγία, ονειροπόληση, ψυχραιμία και πραότητα. Διαθέτουν λογική και διαίσθηση που συνδυάζονται με την πειθαρχία, την εργατικότητα και τη δημιουργικότητα. Φυσικά θέλουν πολύ να μεταδοθούν όλα αυτά τα θετικά γνωρίσματα και στο έμβρυο. Επιθυμούν, επίσης, ένα παιδί ήρεμο. Σύμφωνα με τον M. Lüscher, το μπλε αποτελεί τη χρωματική αναπαράσταση μιας βασικής ανάγκης. Η ανάγκη αυτή είναι η ηρεμία και σε ψυχολογικό επίπεδο η ευφορία (όπου ευφορία είναι ησυχία συν ευχαρίστηση- M. Lüscher, Χρωμοτέστ, σελ. 67).

Συνεχίζοντας τη διερεύνηση των χρωμάτων που σχετίζονται με τη διάθεση και τις αναπαραστάσεις του δείγματος για το έμβρυο, παρατηρείται ότι 3 έγκυοι (2%) επέλεξαν το λαχανί (πράσινο ανοιχτό) και άλλες 3 το τιρκουάζ. Σχετικά με το λαχανί, αποκαλύπτεται ότι οι ερωτώμενες που το επέλεξαν χαρακτηρίζονται από έντονη κοινωνική διάθεση, ειλικρίνεια,

αγάπη για την οικογένεια και ευαισθησία σε θέματα ηθικής (M. Lüscher, Χρωμοτέστ, σελ.56). Αυτές οι αξίες κατέχουν σημαίνουσα θέση στον ψυχικό τους κόσμο και γι' αυτόν το λόγο θα προσπαθήσουν να τις καλλιεργήσουν και στο παιδί που θα φέρουν στον κόσμο. Επιθυμούν ένα παιδί που να τιμά την αλήθεια στα λεγόμενά του, να μην είναι διατακτικό, να μη διαθέτει αναποφασιστικότητα και να σέβεται τους θεσμούς (π.χ. οικογένεια) και το σύστημα των ηθικών αξιών. Αναφορικά με το τρικούαζ, αντιπροσωπεύει εκείνο το μέρος του δείγματος που είναι οπαδός της ειλικρινούς και καθαρής επικοινωνίας (Hyman J., 2005). Οι συγκεκριμένες ερωτώμενες έχουν και θέλουν το μωρό τους να έχει αγνή καρδιά, να χαρακτηρίζεται από εσωστρέφεια, αναγέννηση, πρόοδο, ανθρωπιά και απέχθεια στους περιορισμούς ή την καταπίεση.

Επιπλέον, δύο έγκυοι σκιαγράφησαν την προσωπικότητά τους (αυσυνείδητα) και την προσωπικότητά του παιδιού τους (συνείδητά) επιλέγοντας το φούξια. Τα χαρακτηριστικά που συγκροτούν τους δυο αυτούς χαρακτήρες είναι η τόλμη, η φιλοδοξία και η αυτογνωσία (M. Lüscher, Χρωμοτέστ, σελ.43). Επιθυμούν ένα παιδί που από τη μια να ελέγχει τα πάθη και τα συναισθηματά του και από την άλλη να είναι σε θέση να δέχεται να εκφράσει αυτό που νιώθει.

Τέλος, η ερευνητική ομάδα κατέγραψε μια απάντηση που αφορούσε το μωβ και μια το κίτρινο στο συγκεκριμένο ερώτημα. Όσον αφορά το μωβ, δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι μια έγκυος επέλεξε το συγκεκριμένο χρώμα. Έρευνες του Erbsloch έδειξαν ότι η αδενική και ορμονική δραστηριότητα κατά την εγκυμοσύνη τείνει προς μια προτίμηση του μωβ (Χρωμοτέστ, σελ. 79). Το μωβ σηματοδοτεί μια συναισθηματική ανωριμότητα, κάτι που χαρακτηρίζει τις εγκύους καθόσον σ' αυτό το διάστημα αισθάνονται συναισθηματικά ανασφαλείς (M. Lüscher, Χρωμοτέστ, σελ.62). Η έγκυος που κατέδειξε το μωβ εκφράζει με αυτόν τον τρόπο την πνευματικότητα, τον εσωτερισμό, το μυστήριο, την ηθική και την αυτοθυσία που τη διακρίνουν ως άτομο, γνώρισμα που ονειρεύεται να διαθέτει και το παιδί της (Hyman J., 2005). Σχετικά με το κίτρινο, η γυναίκα που το υπέδειξε διαθέτει σοφία, κατανόηση, ζωντάνια και ενεργητικότητα. Δεν ησυχάζει ποτέ και κατευθύνει συνεχώς προς τα έξω τις αναζητήσεις και τις φιλοδοξίες της. Επιθυμεί το παιδί της να διαθέτει έντονη διαισθητική αντίληψη, επικοινωνιακό χάρισμα, να έχει πρόοδο, καθαρότητα συναισθημάτων και πλήρη απελευθέρωση από πάθη.

Συνοψίζοντας τα προαναφερόμενα, αποδεικνύονται και πρακτικά πόσο άμεσα τα χρώματα αποκαλύπτουν το χαρακτήρα κάθε ανθρώπινης μονάδας, στη συγκεκριμένη περίπτωση ενός δείγματος 131 εγκύων γυναικών. Επομένως, κρίνεται αναγκαίο να μην παραμελείται η ύψιστη σημασία τους, αλλά αντίθετα να συνιστούν ένα ακόμη ερευνητικό εργαλείο για κάθε ερευνητική ομάδα.

ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ» ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Ενδεικτικά αναφέρεται η καταγραφή τριών χρωμάτων και όχι του συνόλου (Πίνακας 1).

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Συσχετίστηκαν οι απαντήσεις των εγκύων για τα χρώματα με άλλες ερωτήσεις της έρευνας: «Πώς αισθάνεστε;», «Σας αρέσει η εικόνα σας ως έγκυος; Αν ναι, γιατί; Αν όχι, γιατί;», «Πιστεύετε ότι η δική σας διάθεση επηρεάζει την ευημερία του παιδιού σας; Αν ναι, για ποιο λόγο;». Οι επόμενες παρατηρήσεις πραγματοποιήθηκαν με βάση το Χρωμοτέστ του Dr. Max Lüscher και υπόλοιπες βιβλιογραφικές αναφορές. Παρατηρείται λοιπόν ότι κάθε χρώμα ενδεχομένως σηματοδοτεί τόσο θετικά όσο και αρνητικά συναισθήματα. Επίσης, διαφαίνεται ότι όμοιες απαντήσεις και συναισθήματα δε συνδέονται μόνο με ένα χρώμα. Σε πολλές περιπτώσεις, όμοιες ψυχικές καταστάσεις αντιστοιχούν σε διαφορετική «χρωματική» αναπαράσταση.

Ο σημαντικότερος λόγος που υφίσταται το συγκεκριμένο γεγονός περιγράφεται ως εξής: πρώτον, κάθε απόχρωση διαθέτει τόσο θετική όσο και αρνητική όψη. Για παράδειγμα, το κόκκινο στη θετική του μορφή σηματοδοτεί ενεργητικότητα, ευτυχία και αυθορμητισμό, ενώ στην αρνητική του όψη είναι σύμβολο του φόβου, της κυκλοθυμίας και της οργής (Χρωμοτέστ, Dr. Max Lüscher). Επιπρόσθετα, συμβαίνει συχνά δυο ή παραπάνω χρώματα να υποδηλώνουν το ίδιο συναίσθημα. Για παράδειγμα, αναφέρεται ότι το κόκκινο, το κίτρινο και το λευκό θεωρούνται σύμβολα ευτυχίας στην θετική τους όψη (Χρωμοτέστ, Dr. Max Lüscher).

Από τα προαναφερθέντα, δίνεται μια πρώτη εξήγηση για ποιο λόγο παρατηρείται στον πίνακα 1 η καταγραφή ίδιων συναισθηματικών καταστάσεων σε ορισμένα χρώματα. Σε επόμενο κεφάλαιο, θα αποδειχτεί ότι υπάρχει μια ακόμη αιτία που συμβαίνει αυτό το γεγονός και δεν είναι άλλη παρά η ύπαρξη αντικρουόμενων συναισθημάτων των γυναικών κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης. Άλλωστε, η εγκυμοσύνη είναι μια περίοδος που χαρακτηρίζεται από ποικιλία συναισθημάτων και συγκινήσεων (Α.Β. Ρήγα, 1991).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ» ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (2)

Ενδεικτικά αναφέρεται η καταγραφή τριών χρωμάτων και όχι του συνόλου (Πίνακας 2).

Πίνακας 1.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΧΡΩΜΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ	30 Έγκνοι Γυναίκες Γαλάζιο «χαρούμενη», «κουρασμένη», «αγχωμένη», «αισιόδοξη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα το παιδί μου», «δάκρυσα από χαρά όταν ένιωσα για πρώτη φορά το παιδί μου», «δυνατή», «αισθάνομαι περιέργα όταν νιώθω το μωρό να ζει μέσα μου», «όπως αισθάνεται η μητέρα αισθάνεται και το παιδί», «ήταν η καλύτερη στιγμή της ζωής μου όταν ένιωσα το παιδί μου», «εάν εγώ δεν είμαι χαρούμενη και ήρεμη για την εγκυμοσύνη μου, το μωρό αντιλαμβάνεται τα πάντα. Άρα πρέπει να του δείχνω τη χαρά μου λέγοντας του πόσο τυχερή είμαι που θα έρθει στην ζωή μας σε λίγο καιρό», «το μωρό μου αντιλαμβάνεται όλες τις αλλαγές στην ψυχή και το σώμα, καλές και κακές», «το έμβρυο αντιλαμβάνεται τη διάθεση και τα συναισθήματα της μητέρας», «ένιωσα συγκίνηση και χαρά όταν άκουσα το παιδί μου», «αισθάνθηκα πως πλέον έχω ευθύνες όταν άκουσα για πρώτη φορά το παιδί», «το μωρό αντιλαμβάνεται την ευημερία όταν υπάρχει υγιής σχέση μεταξύ των συζύγων», «το παιδί επηρεάζεται περισσότερο από τον άνθρωπο που το φροντίζει», «ένιωσα περιέργεια και ανυπομονησία όταν κατάλαβα το παιδί μου», «η διάθεση μου επηρεάζει το έμβρυο αφού πλέον αντιδρά ανάλογα», «δάκρυσα όταν ένιωσα το μωράκι», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί κνοφορώ μια ζωή», «αισθάνθηκα υπέροχα για δεύτερη φορά όταν άκουσα το έμβρυο», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είμαι χοντρή», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί έχει αλλάξει το σώμα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί αισθάνομαι και βλέπω το μωρό να μεγαλώνει μέσα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι και αυτό ένα κομμάτι από τη ζωή μου», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί αλλάζει το σώμα και η ψυχολογία μου», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί δυσκολεύουν οι κινήσεις μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί όπως μου λένε όλοι έχω ομορφύνει πολύ», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι κάτι μαγικό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί δεν την βλέπω καθόλου αρνητικά», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί θέλω το παιδί πολύ, η εγκυμοσύνη είναι πολύ καλή και προς το παρόν δεν έχει αλλάξει πολύ το σώμα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι χαριτωμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί βλέπω το θαύμα πως εξελίσσεται», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι η πιο γλυκιά αναμνηγή και οι ατέλειες σου φαντάζονταν τέλειες»
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΧΡΩΜΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ	14 Έγκνοι Γυναίκες Κόκκινο «κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «αισθάνθηκα υπέροχα όταν άκουσα πρώτη φορά το μωρό μου», «αγχωμένη», «χαρούμενη», «δυνατή», «αισθάνθηκα ωραία αλλά περιέργα όταν αντιλήφθηκα το μωρό», «ό,τι αισθάνομαι εγώ αισθάνεται και το μωρό», «αισιόδοξη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί με ευχαριστεί το αποτέλεσμα», «η ψυχολογία του μωρού μου είναι και δική μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί ήθελα να μείνω έγκνος», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί έχω πάρει κιλά και νομίζω ότι έγινα άσχημη», «ένιωσα μοναδικά όταν άκουσα το μωράκι μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί δίνω ζωή», «δεν περιγράφεται η χαρά της στιγμής που ακούς πρώτη φορά το μωρό», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί παίρνω πολλά κιλά», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί έχει αλλάξει η εξωτερική μου εμφάνιση», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί δεν υπάρχουν προβλήματα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί βλέπω κάπως αλλιώς τον εαυτό μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί νιώθω το νόημα της ζωής», «νιώθω υπέροχα όταν ακούω το παιδί ειδικά όταν κλωτσάει», «όταν εγώ αισθάνομαι καλά το παιδί το νιώθει και αισθάνεται ασφάλεια», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί βλέπω το σώμα μου να αλλάζει για κάποιο σκοπό»
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΧΡΩΜΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ	13 Έγκνοι Γυναίκες Λευκό «χαρούμενη», «αγχωμένη», «δυνατή», «αισιόδοξη», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα πρώτη φορά το μωράκι μου», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «κουρασμένη», «το μωρό μου επηρεάζεται από τη διάθεση μου αφού αναπτύσσεται σε ένα ευχάριστο οικογενειακό περιβάλλον», «αισθάνθηκα τέλεια όταν άκουσα το μωρό μου», «αισθάνθηκα τρομερά όταν άκουσα το παιδί», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι μοναδικό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είμαι ολοκληρωμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί φέρνω μια καινούρια ζωή», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί ήθελα πολύ αυτήν την εγκυμοσύνη», «πιστεύω πως δεν υπάρχουν λέξεις που να περιγράφουν τη μοναδικότητα της στιγμής που ακούς για πρώτη φορά το παιδί. Δεν είσαι σίγουρη αρχικά αν είναι αλήθεια ή αν έχεις παραισθήσεις έως ότου να το ξανααισθανθείς», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι μια φυσιολογική μεταβολή στο σώμα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είμαι πιο όμορφη από πριν»

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΩΝ» ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ(3)

Παρατίθενται πίνακας όπου αναφέρονται ενδεικτικά οκτώ περιστατικά από το δείγμα όπου οι θετικές απαντήσεις τους ταυτίζονται με τα συναισθήματα των υποκειμένων της έρευνας (Πίνακας 3).

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Όπως έχει αναφερθεί και τεκμηριωθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, πολλές φορές το άτομο καταδεικνύει τα θετικά του συναισθήματα με την επιλογή χρωμάτων, τις περισσότερες φορές φωτεινών (φούξια, κίτρινο, τιρκουάζ κ.λπ.) σύμφωνα με το χρωμοτέστ. Οι έγκυοι του δείγματος επιλέγουν διάφορες αποχρώσεις φωτεινών χρωμάτων για να «αποκαλύψουν» τα θετικά συναισθήματα που κατακλύζουν τον εαυτό τους. Άλλωστε, στην παρούσα έρευνα καταγράφηκαν σχετικά ικανοποιητικά ποσοστά θετικών συναισθημάτων [χαρούμενη (71%), δυνατή (18%), αισιόδοξη (24%)]. Επιπλέον, η ερευνητική ομάδα κατέγραψε ιδιαίτερα ενθαρρυντικές απαντήσεις στις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που περιελάμβανε το ερωτηματολόγιο. Οι περισσότερες από αυτές αναγράφονται στους πίνακες 2 και 3. Αναφέρονται ενδεικτικά κάποιες από αυτές: «θα φέρω στον κόσμο το παιδί μας, υπέροχο!», «μου αρέσει η εικόνα μου γιατί φέρνω μια καινούρια ζωή», «όταν άκουσα το παιδί για πρώτη φορά ένιωσα πρωτόγνωρα συγκινημένη και πως αγαπάω πάρα πολύ ένα παιδί που δεν έχω δει ακόμα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί καμαρώνω για την κοιλίτσα μου», «από τότε που άκουσα πρώτη φορά το μωρό, ένιωσα ανακούφιση, τώρα πια είναι η παρέα μου». Συμπερασματικά, οι έγκυοι χαρακτηρίζονται από θετικά συναισθήματα εξαιτίας της προσμονής και της ανυπομονησίας για το μελλογέννητο παιδί. Στη συνέχεια αναφερόμαστε στις αρνητικές απαντήσεις που αντανακλούν την αληθινή ψυχική κατάσταση του δείγματος σε όλες τις περιπτώσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ» ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (4)

Ενδεικτικά αναφέρεται η καταγραφή τριών χρωμάτων και όχι του συνόλου (Πίνακας 4).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ «ΧΡΩΜΑΤΙΚΩΝ» ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (5)

Παρατίθεται πίνακας όπου αναφέρεται ενδεικτικά σε περιπτώσεις με αρνητικές απαντήσεις που ταυτίζονται με τα συναισθήματα τους (Πίνακας 5).

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Είναι ευρέως γνωστό ότι τόσο τα θετικά όσο και τα αρνητικά συναισθήματα σχετίζονται άμεσα με όσα το χρωμοτέστ αναφέρει. Τα χρώματα καταδεικνύουν την ψυχосύνθεση κάθε ανθρώπινης μονάδας μια δεδομένη χρονική στιγμή της ζωής της. Όσο πιο σημαντική είναι αυτή η στιγμή για το άτομο τόσο πιο σημαντική καθίσταται η διερεύνηση του χρώματος που το αντιπροσωπεύει. Η εγκυμοσύνη θεωρείται μια από τις πιο κρίσιμες περιόδους στη ζωή μιας γυναίκας. Επομένως, απαιτείται μεγάλη προσοχή στη διερεύνηση της επιλογής των χρωμάτων από το δείγμα τις παρούσες έρευνας, ιδιαίτερα όταν τα χρώματα συνδυάζονται με αρνητικά συναισθήματα όπως στην προκειμένη περίπτωση. Παρατηρείται λοιπόν ότι έγκυοι επέλεξαν χρώματα που ενώ στη θετική τους πλευρά συμβολίζουν θετικά συναισθήματα, ωστόσο το μέρος του δείγματος που προέβη σε αυτήν την επιλογή χαρακτηρίζεται από αρνητική διάθεση (απαισιοδοξία, θλίψη). Το ίδιο εμφανίζεται και στις απαντήσεις που συνοψίζονται στους πίνακες 4 και 5. Κρίνεται αναγκαίο να αναφερθούν μερικές από αυτές : «χαρακτηρίζω χάλια την εικόνα που παρουσιάζω ως έγκυος», «αισθάνθηκα πόνο όταν άκουσα πρώτη φορά το παιδί μου», «αισθάνομαι περίεργα όταν νιώθω το μωρό να ζει μέσα μου», « δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι χοντρή», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει το σώμα μου». Από τη μια πλευρά είναι λογικό να υπάρχει συσχέτιση μεταξύ αρνητικών συναισθημάτων και χρωμάτων αφού όλα τα χρώματα στην αρνητική τους όψη σηματοδοτούν και αρνητικά συναισθήματα. Για παράδειγμα, σύμφωνα με το χρωμοτέστ του Dr. Max Lüscher, το μπλε στην αρνητική του μορφή συμβολίζει μόχθο χωρίς αποτέλεσμα και στασιμότητα ενώ το πράσινο αρνητικά σημαίνει αναποφασιστικότητα και δισταγμό.

Τέλος, οι παραπάνω πίνακες καταγράφουν τα ποσοστά στο οποία οδηγήθηκε η ερευνητική ομάδα έπειτα από την ποσοτική ανάλυση των δεδομένων της έρευνας και αφορούν τα συναισθήματα που φέρουν αρνητισμό. Με άλλα λόγια, οι συγκεκριμένες «χρωματικές» αναπαραστάσεις αντιπροσωπεύουν το 38% του δείγματος που δηλώνει «αγχωμένη», το 24% επί του δείγματος που προέβη σε μείωση των δραστηριοτήτων του από τη στιγμή που έμεινε έγκυος και τέλος, το 21% του δείγματος που απαντά πως είναι «κουρασμένη».

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΑΜΦΙΘΥΜΙΚΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (6)

Θα παρατεθούν ενδεικτικά ορισμένα παραδείγματα αμφιθυμικών συναισθημάτων και θα σχολιαστούν στην συ-

Πίνακας 2.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΧΡΩΜΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ	<p>30 Έγκνοι Γυναίκες Γαλάζιο «χαρούμενη», «αισιόδοξη», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα το παιδί μου», «δάκρυσα από χαρά όταν ένιωσα για πρώτη φορά το παιδί μου», «δυνατή», «όπως αισθάνεται η μητέρα αισθάνεται και το παιδί», «ήταν η καλύτερη στιγμή της ζωής μου όταν ένιωσα το παιδί μου», «εάν εγώ δεν είμαι χαρούμενη και ήρεμη για την εγκυμοσύνη μου, το μωρό αντιλαμβάνεται τα πάντα. Άρα πρέπει να του δείχνω τη χαρά μου λέγοντας του πόσο τυχερή είμαι που θα έρθει στην ζωή μας σε λίγο καιρό», «το μωρό μου αντιλαμβάνεται όλες τις αλλαγές στην ψυχή και το σώμα, καλές και κακές», «το έμβρυο αντιλαμβάνεται τη διάθεση και τα συναισθήματα της μητέρας», «ένιωσα συγκίνηση και χαρά όταν άκουσα το παιδί μου», «αισθάνθηκα πως πλέον έχω ευθύνες όταν άκουσα για πρώτη φορά το παιδί», «το μωρό αντιλαμβάνεται την ευημερία όταν υπάρχει υγιής σχέση μεταξύ των συζύγων», «το παιδί επηρεάζεται περισσότερο από τον άνθρωπο που το φροντίζει», «ένιωσα περιέργεια και ανυπομονησία όταν κατάλαβα το παιδί μου», «η διάθεση μου επηρεάζει το έμβρυο αφού πλέον αντιδρά ανάλογα», «δάκρυσα όταν ένιωσα το μωράκι», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί κνοφορώ μια ζωή», «αισθάνθηκα υπέροχα για δεύτερη φορά όταν άκουσα το έμβρυο», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί αισθάνομαι και βλέπω το μωρό να μεγαλώνει μέσα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι και αυτό ένα κομμάτι από τη ζωή μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί όπως μου λένε όλοι έχω ομορφύνει πολύ», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι κάτι μαγικό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί δεν την βλέπω καθόλου αρνητικά», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί θέλω το παιδί πολύ, η εγκυμοσύνη είναι πολύ καλή και προς το παρόν δεν έχει αλλάξει πολύ το σώμα μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι χαριτωμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί βλέπω το θαύμα πως εξελίσσεται», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι η πιο γλυκιά αναμονή και οι ατέλειες σου φαντάζουν τέλειες»</p>
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΧΡΩΜΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ	<p>14 Έγκνοι Γυναίκες Κόκκινο «αισθάνθηκα υπέροχα όταν άκουσα πρώτη φορά το μωρό μου», «χαρούμενη», «δυνατή», «αισθάνθηκα ωραία αλλά περίεργα όταν αντιλήφθηκα το μωρό», «ό,τι αισθάνομαι εγώ αισθάνεται και το μωρό», «αισιόδοξη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί με ευχαριστεί το αποτέλεσμα», «η ψυχολογία του μωρού μου είναι και δική μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί ήθελα να μείνω έγκνος», «ένιωσα μοναδικά όταν άκουσα το μωράκι μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί δίνω ζωή», «δεν περιγράφεται η χαρά της στιγμής που ακούς πρώτη φορά το μωρό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί δεν υπάρχουν προβλήματα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί βλέπω κάπως αλλιώς τον εαυτό μου», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί νιώθω το νόημα της ζωής», «νιώθω υπέροχα όταν ακούω το παιδί ειδικά όταν κλωτσάει», «όταν εγώ αισθάνομαι καλά το παιδί το νιώθει και αισθάνεται ασφάλεια», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί βλέπω το σώμα μου να αλλάζει για κάποιο σκοπό»</p>
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΧΡΩΜΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ	<p>13 Έγκνοι Γυναίκες Λευκό «χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη», «ένιωσα υπέροχα όταν άκουσα πρώτη φορά το μωράκι μου», «το μωρό μου επηρεάζεται από τη διάθεση μου αφού αναπτύσσεται σε ένα ευχάριστο οικογενειακό περιβάλλον», «αισθάνθηκα τέλεια όταν άκουσα το μωρό μου», «αισθάνθηκα τρομερά όταν άκουσα το παιδί», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι μοναδικό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είμαι ολοκληρωμένη», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί φέρνω μια καινούρια ζωή», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί ήθελα πολύ αυτήν την εγκυμοσύνη», «πιστεύω πως δεν υπάρχουν λέξεις που να περιγράφουν τη μοναδικότητα της στιγμής που ακούς για πρώτη φορά το παιδί. Δεν είσαι σίγουρη αρχικά αν είναι αλήθεια ή αν έχεις παραισθήσεις έως ότου να το ξανααισθανθείς», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είναι μια φυσιολογική μεταβολή στο σώμα», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκνος γιατί είμαι πιο όμορφη από πριν»</p>

νέχεια (Πίνακας 6).

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Συχνά η εγκυμοσύνη είναι μια περίοδος που χαρακτηρίζεται από αμφιθυμικά συναισθήματα, κάτι το οποίο έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης για πολλούς ερευνητές. Σε σχέση με το σύνολο του δείγματος καταγράφηκαν αρκετές απαντήσεις που περιελάμβαναν ταυτόχρονα τόσο θετικά όσο και αρνητικά συναισθήματα (πίνακας 6), θέμα που χρειάζεται ιδιαίτερη διερεύνηση. Η μέλλουσα μητέρα συχνά παρουσιάζει αμφιθυμική στάση απέναντι στη μητρότητα (Ρήγα, 1991). Μερικές φορές κατακλύζεται από χαρά και αισιοδοξία ενώ άλλες χαρακτηρίζεται από αρνητισμό, κούραση, απαισιοδοξία και άγχος. Βασική αιτία της αμφιθυμίας πηγάζει από το γεγονός ότι η γυναίκα πρέπει να αποδεχθεί την ταυτότητα της εγκύου, την εγκυμοσύνη, το ρόλο της μητέρας που θα ακολουθήσει. Κατά τη διάρκεια της κρίσιμης αυτής περιόδου, η γυναίκα βγάζει στην επιφάνεια βιωμένες εμπειρίες. Σύμφωνα με τη Μασκίνο (2000), για να βιώσει ένα κοριτσάκι μια εγκυμοσύνη χωρίς ιδιαίτερα ψυχολογικά προβλήματα πρέπει να έχει αποκτήσει την εμπειρία μιας μητέρας, η οποία θα χαίρεται τη μητρότητά της και θα είναι για αυτή ένα θετικό υπόδειγμα ταύτισης (Μ. Τ. Μασκίνο, 2000). Προσπαθεί δηλαδή να προσδιορίσει τη σημασία που έχει η μητρότητα για την ίδια και να ανακαλύψει το μητρικό της ρόλο καθώς αναπτύσσεται μέσα της το μητρικό της συναισθήματα. Επομένως, η έγκυος ενδέχεται να παρουσιάζει ταυτόχρονα θετικά και αρνητικά συναισθήματα είτε λόγω της αμφιθυμικής της στάσης απέναντι στη μητρότητα είτε λόγω της κρίσης ταυτότητας που διέρχεται κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης (Ρήγα, 1991). Προκειμένου να αποφευχθεί η ύπαρξη αμφιθυμικών συναισθημάτων κρίνεται αναγκαία η στήριξη, η βοήθεια και η συμπαράσταση από το οικογενειακό, φιλικό περιβάλλον και από τον σύζυγο. Η έγκυος γυναίκα, έχει ανάγκη να αισθανθεί αγάπη και ασφάλεια ώστε να αποδεχθεί ομαλά τον καινούριο της ρόλο.

Μέσω της ανάλυσης περιεχομένου βασιζόμενες στα χρώματα, οι απαντήσεις που έδωσαν τα υποκείμενα είναι σε ορισμένες περιπτώσεις αντικρουόμενες. Όπως φάνηκε ένα μέρος του δείγματος ενώ επέλεξε χρώματα που δηλώνουν συναισθήματα χαράς και αισιοδοξίας, ταυτόχρονα στις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου (που αποτελούσαν μέρος του βασικού ερευνητικού εργαλείου της παρούσας έρευνας, δηλαδή του ερωτηματολογίου) έδωσαν απαντήσεις που καταδεικνύουν συναισθήματα ψυχικής κούρασης, άγχους και θλίψης, απαντήσεις που προέρχονται από την αρνητική αντίληψη της εικόνας εαυτού των εγκύων. Αυτό πιθανά να αποδίδεται είτε λόγω αμηχανίας προς την ερευνητική ομάδα είτε επειδή επιθυμούσαν να αποδείξουν το «πρότυπο της ευτυχομένης μέλλουσας μητέρας», που κάθε γυναίκα αναπολεί. Σύμφωνα με την ψυχανάλυση, συχνά, οι έγκυες νιώθουν ενοχές όταν συνειδητοποιούν ότι αρνητικά συναισθήματα εμφανίζονται και πολιορκούν τον ψυχικό τους κόσμο, γνωρίζοντας ότι η δικιά τους καλή διάθεση συνδέεται άμεσα με την ευημερία του εμβρύου (στην παρούσα έρευνα το 99,5% του δείγματος θεωρούν ότι μητέρα και έμβρυο αποτελούν μια αδιάσπαστη ενότητα για εννέα ολόκληρους μήνες). Επομένως, αρνούνται να παραδεχτούν ότι έχουν αρνητικά συναισθήματα, θεωρώντας ότι βλάπτουν το μωρό που κυφορούν και λησιμονώντας ότι λόγω των ορμονών που εκκρίνονται κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, είναι λογικό να έχουν μεταπτώσεις στην ψυχική τους διάθεση.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Συνοψίζοντας τις κατηγοριοποιήσεις που αφορούν στις «χρωματικές» αναπαραστάσεις του δείγματος των 131 εγκύων σχετικά τόσο με τα θετικά και αρνητικά συναισθήματα όσο και με τα αντικρουόμενα συναισθήματα που ανιχνεύονται στη διάθεση τους, η ερευνητική ομάδα είναι σε θέση να συνάγει ασφαλή συμπεράσματα.

Διαπιστώθηκε σε ένα μεγάλο ποσοστό του δείγματος ότι οι «χρωματικές» απαντήσεις των υποκειμένων και αποκαλύπτan την ψυχική διάθεση και διέθεταν θετική χροιά. Προφανώς, το συγκεκριμένο μέρος του δείγματος αφορούσε έγκυες που είχαν ικανοποιητική στήριξη από το οικογενειακό, φιλικό περιβάλλον καθώς και από τον σύζυγο. Αυτές οι γυναίκες είχαν συμφιλιωθεί απόλυτα με την ιδέα της εγκυμοσύνης και της μέλλουσας μητέρας. Επίσης, το μητρικό ένστικτο είχε αρχίσει να αναπτύσσεται με ομαλό τρόπο στη σχέση τους και μεταβαλλόταν σιγά-σιγά σε γνωστικό σχήμα και συνειδητό τρόπο συμπεριφοράς. Επιπρόσθετα, έκαναν όνειρα για το μελλοντικό και «έντυνα» την προσωπικότητα του μωρού τους με φωτεινά χρώματα και θετικά στοιχεία. Είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό το γεγονός ότι η πλειοψηφία του δείγματος παρουσίασε θετικά συναισθήματα όσον αφορά στην εγκυμοσύνη και στη μητρότητα. Οι θετικές αναπαραστάσεις των Ελληνίδων εγκύων καταδεικνύουν ότι η μητρότητα τις απασχολεί σε μεγάλο βαθμό. Οι αναμνήσεις από την παιδική τους ηλικία, ο τρόπος που έχουν αναπτύξει την προσωπικότητά τους, οι αντιλήψεις που έχουν για το θεσμό της οικογένειας, καθώς και η επιλογή του ιδανικού συντρόφου και «μέλλοντα» πατέρα αποδεικνύουν ότι οι Ελληνίδες σε ένα μεγάλο ποσοστό θέλουν και έχουν την ικανότητα να διαβούν μια εγκυμοσύνη χωρίς ψυχολογικά προβλήματα και να ενσωματώσουν το πρότυπο μιας «καλής» μητέρας που θα αναθρέψει ένα παιδί με ορθά δομημένο χαρακτήρα.

Καταγράφηκαν επίσης απαντήσεις που φανέρωναν την ύπαρξη αρνητικών συναισθημάτων και αναπαραστάσεων που έχουν οι έγκυες αναφερόμενες στη μητρότητα και την εγκυμοσύνη. Τα συναισθήματα αυτά φανέρωναν ψυχολο-

Πίνακας 3.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ	ΧΡΩΜΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ
1 γυναίκα έγκυος	πορτοκαλί	«λατρεύω την εικόνα μου ως έγκυος»	«χαρούμενη»
1 γυναίκα έγκυος	λευκό	«μου αρέσει να βλέπω τον εαυτό μου στον καθρέφτη»	«χαρούμενη», «αισιόδοξη»
1 γυναίκα έγκυος	μπλε	«μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος»	«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη»
1 γυναίκα έγκυος	γαλάζιο	«δάκρυσα από χαρά όταν άκουσα για πρώτη φορά το παιδί μου», «η εικόνα μου είναι ένα κομμάτι από τη ζωή μου»	«χαρούμενη»
1 γυναίκα έγκυος	φούξια	«μου αρέσει ο ρόλος της εγκύου», αισθάνθηκα φανταστικά όταν ένωσα το μωρό»	«αισιόδοξη», «δυνατή»
1 γυναίκα έγκυος	Λευκό	«μου αρέσει η εικόνα μου γιατί φέρνω μια καινούρια ζωή», «η πρώτη επαφή με το έμβρυο ήταν υπέροχη»	«χαρούμενη»
1 γυναίκα έγκυος	κόκκινο	«η δική μου καλή διάθεση επηρεάζει άμεσα το μωρό», «μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δεν αντιμετωπίζω προβλήματα», «αισθάνθηκα χαρά όταν άκουσα το μωρό»	«χαρούμενη»
1 γυναίκα έγκυος	πορτοκαλί	«θα φέρω στον κόσμο το παιδί μας, υπέροχο!»	«χαρούμενη»

Πίνακας 4.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ	ΧΡΩΜΑΤΑ	ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ
30 Έγκυοι Γυναίκες	Γαλάζιο	«κουρασμένη», «αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «αισθάνομαι περίεργα όταν νιώθω το μωρό να ζει μέσα μου», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί είμαι χοντρή», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει το σώμα μου», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί αλλάζει το σώμα και η ψυχολογία μου», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί δυσκολεύουν οι κινήσεις μου»
14 Έγκυοι Γυναίκες	Κόκκινο	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «αγχωμένη», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχω πάρει κιλά και νομίζω ότι έγινα άσχημη», «δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί παίρνω πολλά κιλά», «δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει η εξωτερική μου εμφάνιση»
13 Έγκυοι Γυναίκες	Λευκό	«αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου», «κουρασμένη»

γική και σωματική κούραση, άγχος και μείωση των δραστηριοτήτων των γυναικών που διέρχονταν την περίοδο της εγκυμοσύνης. Ενδεχομένως, οι συγκεκριμένες έγκυοι λόγω των ορμονών που εκκρίνονται (όπως είναι αναμενόμενο κατά τη διάρκεια της κύησης) νιώθουν θλίψη και άγχος.

Επίσης, παρέχεται ελλιπής συμπαράσταση, βοήθεια και στήριξη από την οικογένεια, τους φίλους και τον σύντροφο ή οι σχέσεις τους με τα παραπάνω πρόσωπα είναι μέτριες ή άσχημες. Επίσης, οι έγκυες που διακατέχονταν από

Πίνακας 5.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ	ΧΡΩΜΑ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ
1 έγκυος γυναίκα	κόκκινο	«δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος»	«κουρασμένη»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«δε θέλω να φαντάζομαι την προσωπικότητα του παιδιού μου»	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»
1 έγκυος γυναίκα	κόκκινο	«δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχω πάρει πολλά κιλά»	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»
1 έγκυος γυναίκα	ροζ	«χαρησιμοποιώ χάλια την εικόνα που παρουσιάζω ως έγκυος»	«αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	θαλασσί	«δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί με δυσκολεύουν οι κινήσεις μου και δεν υπάρχει τίποτα που να μπορώ να κάνω για να το αλλάξω αυτό»	«κουρασμένη», «απαισιοδοξία», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»
1 έγκυος γυναίκα	κόκκινο	«μερικές φορές αντιμετωπίζω αρνητικά τη μητρότητα», «δεν αισθάνομαι ωραία με την εικόνα που παρουσιάζω»	«κουρασμένη» «έχω μειώσει τις δραστηριότητες που εκτελούσα πριν μείνω έγκυος»

αρνητικά συναισθήματα μπορεί να μην επιθυμούσαν στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή να αποκτήσουν μωρό και επομένως, να μη νιώθουν ώριμες και να έχουν άγχος για ό,τι θα επακολουθήσει. Τέλος, υπάρχει η πιθανότητα να μην έχουν καλές αναμνήσεις από τη δικιά τους μητέρα ώστε να είναι σε θέση να αναπτύξουν το μητρικό ένστικτο. Στις συγκεκριμένες περιπτώσεις του δείγματος, κρίνεται αναγκαίο να δοθεί η αρμόζουσα προσοχή. Οφείλει ο σύντροφος, η οικογένεια, οι φίλοι, το ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό να κατανοήσουν τι αισθάνεται η μέλλουσα μητέρα, να σταθούν στο πλευρό της, να της μεταδώσουν αισθήματα ασφάλειας και σιγουριάς ώστε η έγκυος να ανταπεξέλθει στην κρίσιμη αυτή περίοδο, χωρίς περαιτέρω δυσκολίες και να καταστεί μια «ιδανική» μητέρα για το μωρό της.

Η επόμενη παρατήρηση η οποία περιγράφηκε εκτενέστερα σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας αφορούσε στην ύπαρξη θετικών/αρνητικών συναισθημάτων. Αυτό ενδεχομένως οφείλεται στην αμφιθυμική στάση που πολλές φορές παρουσιάζεται κατά την κρίσιμη περίοδο της εγκυμοσύνης, μια στάση που χαρακτηρίζεται από χαρά, θλίψη, ηρεμία, άγχος, αισιοδοξία, απαισιοδοξία, δυναμισμό, απραξία σε διαφορετικές χρονικές περιόδους κατά τη διάρκεια της κύησης. Η συγκεκριμένη στάση προκύπτει από τους φόβους για το τι πρόκειται να συμβεί, τις απορίες που έχει σχετικά με την τελική έκβαση της εγκυμοσύνης της, τον τοκετό και με το πώς θα εξελιχθεί ως μητέρα έχοντας πολλαπλές ευθύνες. Υπάρχουν στιγμές, όπως είναι φυσιολογικό, που κάθε άνθρωπος νιώθει ότι δε θα καταφέρει να ανταπεξέλθει στον καινούριο ρόλο που του ανατέθηκε όταν υφίσταται μια μεγάλη αλλαγή στη ζωή του, πόσο μάλλον όταν αυτό το άτομο βρίσκεται σε μία δύσκολη στιγμή της ζωής του, που οφείλει να συγκεντρώσει δυνάμεις, να πιστέψει στον εαυτό του με τη βοήθεια του άμεσου περιβάλλοντος του. Με αυτόν τον τρόπο η εμφάνιση των αρνητικών συναισθημάτων θα μειωθεί και θα πολλαπλασιαστούν τα θετικά ώστε η έγκυος να «χαρεί» την εγκυμοσύνη και τη μητρότητα.

Η ερευνητική ομάδα στηριζόμενη τόσο στην ποσοτική όσο και την ποιοτική ανάλυση των απαντήσεων των 131 εγκύων του δείγματος εξήγαγε τα εξής συμπεράσματα αναφορικά με τις κοινωνικές αναπαραστάσεις των Ελληνίδων εγκύων για την εγκυμοσύνη και τη μητρότητα: οι περισσότερες έγκυοι του δείγματος έχουν θετική αντίληψη και στάση ως προς τη μητρότητα και καλλιεργούν το μητρικό συναισθήμα και στοργή για το μελλογέννητο. Η προ-και περιγεννητική περίοδος θα πρέπει να καλύπτεται από ψυχοκοινωνική υποστήριξη και πλήρη συμπαράσταση της οικογένειας, του εργασιακού χώρου και της νοσηλευτικής ομάδας προκειμένου η μέλλουσα μητέρα να βιώσει μια αρμονική συμβίωση με το έμβρυο και να θέσει τα θεμέλια για μια υγιή σχέση μεταξύ μητέρας και βρέφους στη συνέχεια. Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης αποδεικνύουν ότι οι έγκυοι εισπράττουν αγάπη, βοήθεια και θαλπωρή τόσο από τις μητέρες τους, όσο και από τον σύζυγό τους δίνοντας τους θετική σκέψη, συναισθηματική και

Πίνακας 6.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ	ΧΡΩΜΑ	ΘΕΤΙΚΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ	ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«χαρούμενη», «το μωρό μου είναι άμεσα συνδεδεμένο μαζί μου»	«δεν μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει δραματικά το σώμα μου»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος», «ευτυχημένη»	«κουρασμένη», «δε φαντάζομαι την προσωπικότητα του παιδιού μου»
1 έγκυος γυναίκα	κόκκινο	«αισθάνθηκα υπέροχα, όταν άκουσα πρώτη φορά το μωρό», «χαρούμενη»	«δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί μοιάζω με ελεφαντάκι», «κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»
1 έγκυος γυναίκα	κόκκινο	«χαρούμενη»	«δε μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί έχει αλλάξει πολύ η εξωτερική μου εμφάνιση», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	κίτρινο	«έχω την ομορφότερη κοιλίτσα του κόσμου», «νιώθω την αντιστοιχία των συναισθημάτων μέσω της μικρής επικοινωνίας που έχουμε αναπτύξει»	«αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητές μου»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη»	«δε μου αρέσει η εικόνα ως έγκυος», «αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη»	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου», «βρίσκω χάλια το ότι έχει αλλάξει το σώμα και η ψυχολογία μου»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί όλοι μου λένε πως έχω ομορφύνει πάρα πολύ», «είμαι ήρεμη και χαρούμενη, το μωρό για να το καταλάβει πρέπει να του λέω συνέχεια πόσο τυχερή είμαι που θα έρθει στη ζωή μας»	«κουρασμένη», «αγχωμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου»
1 έγκυος γυναίκα	Ροζ, λευκό	«χαρούμενη», «νιώθω ευτυχία όταν ακούω το μωρό»	«κουρασμένη», «αγχωμένη», «έχω πάρει κιλά και δε μου αρέσει ο εαυτός μου»
1 έγκυος γυναίκα	Λευκό, πορτοκαλί	«νιώθω ολοκληρωμένη όταν κνοφορώ», «χαρούμενη»	«κουρασμένη», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	λαχανί	«χαρούμενη», «δυνατή», «αισιόδοξη»	«νιώθω σαν ελέφαντας», «κουρασμένη»
1 έγκυος γυναίκα	πράσινο	«χαρούμενη», «δυνατή», «μου αρέσει η εικόνα μου γιατί θα αποκτήσω οικογένεια»	«ένιωσα ψυχικό και σωματικό πόνο όταν άκουσα για πρώτη φορά το μωρό», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	«ουράνιο τόξο», πράσινο	«μου αρέσει η εικόνα μου ως έγκυος γιατί τονίζει τη σεξουαλικότητα μου ως γυναίκα», «χαρούμενη»	«κουρασμένη», «έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου»

Πίνακας 6.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ	ΧΡΩΜΑ	ΘΕΤΙΚΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ	ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ
1 έγκυος γυναίκα	λευκό	«η αλλαγή της εικόνας μου είναι μια φυσιολογική μεταβολή στο σώμα», «χαρούμενη»	«κουρασμένη», «απαισιόδοξη»
1 έγκυος γυναίκα	μπλε	«χαρούμενη», «αισιόδοξη», «νιώθω απερίγραπτα όμορφα όταν ακούω το μωρό»	«νομίζω ότι το φούσκωμα και το προήξιμο με έχουν μεταμορφώσει σε ελεφαντάκι», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	Σομόν, σιέλ	«χαρούμενη», «ένιωσα πρωτόγνωρα, συγκινημένη όταν άκουσα το μωρό μου»	«δε μου αρέσει η εικόνα μου, έχω πάρει πολλά κιλά», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	Γαλάζιο, πράσινο, μπλε	«αισθάνομαι ωραία όταν ακούω το έμβρυο»	«αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	γαλάζιο	«χαρούμενη», «αισθάνθηκα περιέργεια και ανυπομονησία όταν άκουσα το μωρό»	«δε μου αρέσει η εικόνα μου γιατί έχω παχύνει», «αγχωμένη»
1 έγκυος γυναίκα	Μπλε, γαλάζιο	«καμαρώνω για την κοιλίτσα μου», «το μωράκι μου είναι η παρέα μου»	«έχω μειώσει τις δραστηριότητες μου»
1 έγκυος γυναίκα	ροζ	«χαρούμενη», «αισιόδοξη»	«μισώ την εικόνα μου, είμαι πια πολύ χοντρή»
1 έγκυος γυναίκα	ροζ	«πρώτη φορά χαίρομαι που έχω κιλά παραπάνω», «το έμβρυο καταλαβαίνει τα πάντα μέσα μου και επηρεάζεται», «αισιόδοξη», «θα γεννήσω ένα γλυκό μωρό»	«αγχωμένη», «έχω σταματήσει να κάνω πράγματα που έκανα πριν μείνω έγκυος, γιατί πλέον δε νιώθω ικανή για αυτά»

οικονομική κάλυψη, ενώ πολύ καλές φαίνεται να είναι και οι σχέσεις της εγκύου με τον Μαιευτήρα-Γυναικολόγο, τη Μαία και το νοσηλευτικό προσωπικό.

Παράλληλα, διαπιστώθηκε σε μικρό δείγμα εγκύων της μελέτης η ύπαρξη αρνητικών ή αμφιθυμικών συναισθημάτων. Πρέπει λοιπόν τόσο εκ μέρους της πολιτείας όσο και από την πλευρά του οικογενειακού και κοινωνικού περιγύρου της εγκύου, να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για συμπαράσταση, να παρέχεται ενημέρωση του νέου ζευγαριού από ειδικούς για τον οικογενειακό προγραμματισμό και την ψυχολογική υποστήριξη της γυναίκας κατά την προγεννητική περίοδο. Με αυτόν τον τρόπο θα επιτευχθεί η μείωση, αν όχι η εξάλειψη περιπτώσεων εγκύων που κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους νιώθουν άγχος, κατάθλιψη, σε ακραίες παθολογικές περιπτώσεις, αφού «βάλλονται» από αρνητικά συναισθήματα που καταλήγουν σε άγχος και κρίσεις πανικού για το πως θα ανταπεξέλθουν στο ρόλο τους ως μητέρες.

SUMMARY

Objective: This study is an attempt to examine social representations of pregnant women with regard to their unborn child, maternity and their feelings during the prenatal period through the colour test (chromo – test) analysis.

Material and Method: The data was collected using questionnaires given to a sample of 131 pregnant women.

Conclusion: The colours that the pregnant women chose to imagine feelings for their unborn child reflected their sentimental situation during pregnancy.

Key words: social representations, pregnancy, maternity, colour, feelings.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Α. Ασπιώτη. Από τα Ψυχολογικά Προβλήματα του Κοριτσιού, Εκδόσεις Ινστιτούτο Ψυχολογίας και Ψυχικής Υγιεινής, Αθήνα, 1980.
2. Π. Δαράκη. Το Όραμα της ισότητας της γυναίκας, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 1995.
3. Β. Δαφέριμος. Κοινωνική στατιστική με το SPSS, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσ/νίκη, 2005.
4. Θέματα Μαιευτικής – Γυναικολογίας, Εκδόσεις Κανκάς, Αθήνα, 2007; 4:310-314.
5. Ι. Μαρή. Ευγονία, Προγεννητική Αγωγή, Εκδόσεις Πύρινος Κόσμος, Αθήνα, 2004.
6. Α. Μουσούρου. Γυναικεία Απασχόληση και Οικογένεια, Εκδόσεις Εστία, Αθήνα, 1985.
7. Ε.Χ Ντικίμπο. Πρώιμη Μητέρα, Έφηβη Κύηση και Μητρότητα, Εκδόσεις Ελλην, Αθήνα, 1998.
8. Α.Β. Ρήγα. Η Οικογένεια στην Ελλάδα σήμερα. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2008.
9. Α.Β. Ρήγα. Καρκίνος: Από τη Μητέρα στην Κόρη, Η Δυναμική της Επανάληψης, Τόμος Α – Μελέτη Περιπτώσεων. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2005.
10. Α.Β. Ρήγα. Κοινωνικές Αναπαραστάσεις και Ψυχοκοινωνική Ταυτότητα, Αθήνα, 2004.
11. Α.Β. Ρήγα, Τ. Μαρία. Ιστορία ζωής, Ψυχοβιογραφική Προσέγγιση, Τόμος Β – Μελέτη Περίπτωσης. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2005.
12. Α.Β. Ρήγα, Γ. Μαρκαντώνης. Οικογένεια, Μητρότητα, Αναδοχή. Εκδόσεις Δ. Μανρομιάτη, Αθήνα, 1991.
13. Α.Β. Ρήγα και συν. Αντικατάδα, Αναπαραστάσεις και Ψυχοκοινωνικές Παρεμβάσεις για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2006.
14. Α.Β. Ρήγα και συν. Οικονομικές Μετανάστριες στην Ελλάδα, Διαπολιτισμικότητα και Εκπαίδευση, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, 2007.
15. Α.Β. Ρήγα και συν. Το κομτί της Πανδώρας: Οικογένεια και η Διαπολιτισμική της ταυτότητα σήμερα. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2003.
16. Χ. Συμεωνίδου και συν. Επιθυμητό και πραγματικό μέγεθος οικογένειας. Γεγονότα του κύκλου ζωής. Εκδόσεις Ε.Κ.Κ.Ε, Αθήνα, 2000.
17. Χ. Συμεωνίδου. Απασχόληση και Γονιμότητα των γυναικών στην περιοχή της Πρωτεύουσας. Εκδόσεις Ε.Κ.Κ.Ε, Αθήνα, 1992.
18. Ν. Τάκαρη. Η Κοινωνική και Επαγγελματική θέση της σημερινής γυναίκας (στην Ελλάδα και στο εξωτερικό). Αθήνα, 1998.
19. Bell J. Μεθοδολογικός σχεδιασμός Παιδαγωγικής και Κοινωνικής έρευνας. μτφ, επιμέλεια, Α. Β. Ρήγα. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, 1999.
20. Carol J. Ανύπαντρες Μητέρες. Γυναικείο κίνημα. μτφ, επιμέλεια Α. Β. Ρήγα. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, 1997.
21. Cole et Cole. Η ανάπτυξη των παιδιών. Εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα 2003.
22. Eurostat (2006). People outside the labour force : Female inactivity rates down. Retrieved on 15.02.07 from <http://www.europa.eu/eurostat>
23. Maskino MT. Υπάρχουν καλές μητέρες; Εκδόσεις Μπακουμάνη, Αθήνα, 2000.
24. Lüsher M. Χρωμοτέστ. Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
25. Pervin OJ. Θεωρίες Προσωπικότητας. Έρευνα και Εφαρμογές. Εκδόσεις Τηπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα, 2009.
26. Stern E.S. Απαραίτητη Γυναίκα. Εκδόσεις Λύχνος, Αθήνα, 1993.
27. Astrid H. Like Mother, Like Daughter: Exploring Feminism's Familial Strife. Indiana University Press. 2004.
28. Aslam M. Are You Selling the Right Colour? A Cross-cultural Review of Colour as a Marketing Cue. *Journal of Marketing Communications*, 2006; 12(1):15-30.
29. Gabrielle DA. The Simple View of Colours and the Reference of Perceptual Terms. *Journal of Philosophy* 2002; 77.
30. Goldberg S, Benoit D, Blokland K, Madigan S. Atypical maternal behavior, maternal representations, and infant disorganized attachment. *Development and Psychopathology*. 2003; 15:239–257.
31. Groot RHM, Vuurman EF, Homstra G, Jolles J. Differences in cognitive performance during pregnancy and early motherhood. *Psychological Medicine* 2006; 36:1023–1032.
32. Hyman J. What, if anything, are colours relative to ?, *Journal of Philosophy*. 2005; 80.
33. Lovici GM, Lopez RA, Coutinho F, Patel V. Poverty, violence and depression during pregnancy: a survey of mothers attending a public hospital in Brazil. *Cambridge University Press, Psychological Medicine*. 2005; 35:1485–1492.
34. Maughan B, Lindelow M. Secular change in psychosocial risks : the case of teenage motherhood. *Psychological Medicine*. 1997; 27:1129-1144.
35. Mottram J. Contemporary artists and colour: Meaning, organisation and understanding. *Optics & Laser Technology*. 2006; 38:405–416.
36. Payli – Pottu U, Mertesacker B, Beckmann D. Predicting the development of infant emotionality from maternal characteristics. *Development and Psychopathology* 2004; 16:19–42.
37. Saunders BAC, J. van Brakel. Are there nontrivial constraints on colour categorization? *Behavioral And Brain Sciences*. 1997; 20:167–228.
38. Tarkka MT. Guidance on breastfeeding by public health nurses has an impact on competence of first-time mothers. *Primary Health Care Research and Development* 2001; 2:80–87.
39. Uljas H, Rautava P, Helenius H, Sillanpää, M. Behaviour of Finnish 3-year-old children. In: *Effects of sociodemographic factors, mother's health, and pregnancy outcome. Developmental Medicine & Child Neurology* 1999; 41:412–419.
40. Woodward LJ, Fergusson DM, Horwood, LJ. Gender differences in the transition to early parenthood. *Development and Psychopathology* 2006; 18:275–294.

¹Τακ. Καθηγήτρια Κοινωνικής- Κλινικής Ψυχολογίας και Ποιοτικής μεθοδολογίας, Διευθύντρια Μεταπτυχιακού προγράμματος Σπουδών, τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

²Ερευνήτρια, Απόφοιτη τμήματος Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης